

ULRICH ZWINGLI (1484 – 1531): švicarski reformator, na katerega je vplival humanizem Erazma Rotterdamskega. V mnogih pogledih je bil še radikalnejši od Luthra (odprava orgel, cerkvenega petja, oltarjev idr.), zaradi tega in posebno zaradi nauka o obhajilu se je zapletel v verske spore. Kritiziral je katoliške obrede ter še posebej zakramente. Kristusova navzočnost pri maši je samo simbolna (Luther: Kristus je vedno navzoč).

Leta 1531 v Švici izbruhne Kapeljska vojna, v kateri so zwinglijanci poraženi, Zwingli pa ubit. Njegovi pristaši so se leta 1549 združili s kalvinisti. Leta 1566 pride do združitve kalvinistične in zwinglijanske smeri reformacije – DRUGA ŠVICARSKA VEROIZPOVED.

LUTERANSTVO

Luther ni imel namena ustanoviti nove cerkve, vendar se dogodki tako obrnejo (vse več razlik). Luther je samo katalizator. Vendar pa nasprotnikov nima samo med katoliki, ampak tudi znotraj svoje vere. Z odpustki naj bi se zmanjšala kazen v vicah, Luther pa pravi, da še vedno ne ve kaj bo z njegovo dušo. Jedro celotne Luthrove teologije je nauk o božji milosti (človek je hkrati grešnik in pravičnik, ker je deležen božje pravičnosti). Pri luterancih ni mašniškega posvečenja kot zakramenta (duhovniki niso nič posebnega, ker je hierarhija nepotrebna → vsakdo je lahko poklican za branje svetega pisma). Cerkev je skupnost Kristusa in njegovih.

Luther na novo definira pojem svobode – je stvar božje milosti, svoboden človek se mora ravnati po svetem pismu. Protestanti dojemajo koncept maše kot ponovitev obljube Kristusa (katoliško: žrtvovanje Kristusa).

TRANSSUBSTANCIACIJA

Rimskokatoliška cerkev trdi, da se pri maši spremeni kruh v pravo Kristusovo telo in vino v njegovo pravo kri. Temu »pojavi« pravijo transsubstanciacija ali pri nas tudi prebistvenje. Po posvetitvi naj bi ostala snov kruha in vina le na zunaj enaka kot poprej, v resnici pa naj bi se spremenila v Kristusovo telo in kri. Rim opira svojo trditev na Jezusove besede pri zadnji večerji: »Medtem ko so jedli, je Jezus vzel kruh, blagoslovil, razlomil, dal učencem in rekel: Vzemite, jejte, to je moje telo.«

Kalvinizem

Kalvinistična veroizpoved zavzema vse protestantske veroizpovedi.

Kalvin je učil, da je Bog ljudi že pred rojstvom določil za zveličanje ali pogubo: PREDESTINACIJA - samo kdor bo po vseh svojih močeh služil Bogu bo smel upati, da bo med izvoljenimi.

Pomen obstajanja cerkvene občine : pravilno pridiganje & je prostor kjer se uresničuje gospodova oblast

Konzistorij (cerkveni svet pridigarjev in starešin) ali prezbiterij, je nadziral življenje vseh vernikov.

Za kalvinizem je značilen strog nadzor katoliške občine nad življenjem slehernega posameznika, ljudje so morali živeti skromno in moralno.

Bogu dopadljiva dejanja: izkorščanje delavcev & čim manj praznikov

Kalvinizem se širi v Francijo, Nizozemsko in Anglijo. Hugonoti = francosko ime za kalviniste.

Filip MELANCHTHON

REFORMACIJA

Evropsko versko in družbeno gibanje, ki se zavzema za obnovo cerkve v smislu prvotnih krščanskih načel. Primož Trubar (1508 – 1586) ima največ zaslug za protestantizem. Leta 1548 se odpove kat.veri, preganjan v Nemčijo. 1550 – Katekizem + Abecednik. 1555 Karel V. odstopi, novi cesar je Ferdinand I. Cerkovna ordninga: cerkveni red z natančno cerkveno org. s slovenskim jezikom kot glavnim jezikom verskih obredov ter verskega nauka v slovenskih deželah.

V nemških deželah imamo hude kršitve pravil, najhujše na papeškem dvoru. Papeži, ki takrat vladajo izhajajo iz rodbine BORGIA.. Moralno dno duhovščine (ne izobražena, pokvarjena) je v 16.st. V samostanih ni več delitve na moški in ženski del-klavizura se ne spoštuje več. Martin Luther kritizira duhovščino, bil je izobražen duhovnik. Kritizira: izobraženost, moralno pokvarjenost, odpustke. 31. 10. 1517 pošlje 95 tez v pismu deželni knezu, da se mora cerkev spremeniti. L 1519 mu papež pošlje opomin, l 1520 pa grožnjo da ga bo izbočil, ki jo javno sežge. L 1521 Lutherja papež izboči. Lutherja navidezno ugrabi prijatelj ki ga skriva v grad. V tem obdobju prevede Sv. Pismo iz latinščine v nemščino. To je zahteva da mora vsak človek brati SV pismo. Smeri reformac:1) Lutrova-knežja smer (S Nemčija, Danska, Šved, Norveš)2) Meščanska smer a) zvinglijanstvo b) kalvinizem. 3) Vladarska smer 4) Plebejska-kmečka smer. Reform na slo: 16.st. Reformacija je povezala slovensko ljudstvo s skupnim knjižnim jezikom in slovensko knjigo odprla pot kulturnemu razvoju. Ideje širijo potujoči sloji, trgovci študenti, vojaki, obrtniki. Oblika širjenja reform je kriptoreformacija (skrita cerkev-ideje se skrito širijo). Reformator smeri: Plemiško-meščanska smer, kmečka smer. Burška pacifikacija (1578) mirovni sporazum, je vrh slov reform, kjer so plemičem dovolili izbiro vere kmetom pa ne. Trubar: 16.st, Škof Bonomo, Trst, vpliv na kult razvoj slov, za slov knjiž jezik, latinica-bohoričica, Katekizem in Abecednik (1550-1551) Jurij Dalmat: prevod svetega pisma 1584, Adam Bohorič: Prva slovnica Zimske urice, Sebastjan Krelj: Otročja biblija.

KATOLIŠK PROTIREFORMACIJA: 17st. težnja po odpravi krize kat. Cerkev. Obnova kat cerkve. Boj proti reformaciji (izguba: velik del Nemčije, Švice, skandinavskih držav, Škotsko, Ogrsko) TRIDENT: samo cerkev lahko razlaga Biblijo, utrditev papeške avtoritete, popolna pokornost papežu, boljše izobrazbe duhovšč, reformacija gregorijanski 1584 CERKVENI ZBOR: prvo orožje proti reformac koledarja julijanski je koncil, druga pa zelo stroga verska skupnost Jezuiti. JEZUITI: ustvari španski plemič LOYOLA, »Jezusova zvezda« Vsak posamezen član je dolžan vse kar papež ukaže takoj izvesti. Značilnosti: Popolna pokornost papežu, selujejo na dvorih, vzgoja otrok, bogastvo, ustanavlja šole in univerze, odcepljajo netoleranco. Ustanovitev vrhovnega INKVIZICIJSKEGA SODIŠ: Narediti morajo spisek prepovedanih knjig. Sodišče, preiskave, sežigi knjig, pregon znanstvenikov. Verske vojne: Francija: 8/10 rimokatoli 2/10 protest

Vodja protest se je hotel poročiti z rimokatoliško žensko. Tej poroki nasprotje kraljica mati Katarina Mediči. Ona naredi zaroto in na poročno noč katoliki izvedejo pokol med franc protest. V Parizu pobijejo 2000 ljudi v Franciji pa 10,000. Ta pokol imenujemo ŠENTJERNEJSKA NOČ zgodi se leta 1572. Leta 1598 je v Franciji verska toleranca. Henrik je temu

pokolu ušel, vendar je kasneje spreobrnil v rimokatol vero. Nemške dežele: to je 30-letna vojna (1618-1648) 1/3 nem prebival je pobitega. Dežela je opustošena, velika gospod škoda. Vojna se je začela na češkem, kjer sta se najprej oblikov dve nasprotaj strani. S-protest, J-katoliki Defenestracija-ko nekoga vržeš skozi okno.

Nizozemska: Razširi se posebna smer kalvinizem. To jezi Špance, ki so vneti katoliki, in imajo v lasti Nizozem. Na Nizoz pošljejo vojsko ki jo vodi Alba. Rezultat: S del ostane protestan-Holandija, J del pa katoliški-Belgija.

Anglija: Verskih bojov je hitro konec zaradi odločnosti Elizabete 2. Osebo (katoliška Mery) ki širi rimokatoliško vero da obglaviti.

PROTIREFORM NA SLOVENSKEM: Konec 16.st se pri nas začena katoliška reakcija pod vodstvom Ferdinanda 2. (jezuitska vzgoja) ukrepi: Odlok o izgonu protestantskih pridigarjev in učiteljev, ukrep proti meščan (ali v kat cerkev ali pa zapustijo), po letu 1619 odločno nasproti proti plemstvu. Posledice: ustanovitev verskih komisij(4.12.1600), ki so hodile po deželah z močnim vojaškim spremstvom in rušile protest cerkve, sežigale protest knjige. To pomeni veliko škodo za Slovence. Komisije na kranjskem vodi Tomaž Hren, na Koroškem in Štajerskem pa Martin Brenner.

TURŠKI VPADI: Leta 1463 Turki zavzamejo Bosno z glavnim mestom, vpadi postanejo vsakoletni. Najhujše vpade imamo do 1483(vpadejo 4 na leto) 1.faza 1408-1415: Metlika in ozemlje Bele krajine. Napadi namenjeni le ropanju. Sledi 40letno zatišje. V tem času Turki utrdijo svojo oblast na Balkanu, čas prijateljevanja celjskega kneza Ulrika in sultana Murata. 2.faza 1469-1483: najbolj intenzivna po obsegu, številu in posledicah. Bilo je več kot 30 upadov, vodenih iz Bosne. Cilj je bil zasedba slo. ozemlja, potem, ko bi ga z pohodi povsem izčrpali. Napadajo Kranjsko, Štajerko in Koroško. 3.faza: nastopi po premirju v letih 1483-1491. čas vladanja Matije Korvina, ki je premagal Turke v Bosni. Turki ponovno vpadajo po letu 1491. 4. faza 1522-1540: vlada sultan Sulejman, ki je želel osvojiti Dunaj. Napadi na našo deželo so manj ostri in nasilni. Vprašanje meje v Prekmurju -> hkratna dvojna oblast (Turki:HB). Obrambni sistemi: deželni knezi so se zbirali na deželnih zborih, kjer so sprejemali izredne davke za organizacijo obrambe. V 15.st. se deželni stanovi Kranjske, Koroške in Štajerske povežejo v Notranjo Avstrijo. Pred vpadi niso bili zavarovani kmetje, trgi so dobili status mest + obzidje. Nove dolžnosti: * plemstvo prispeva določeno št. konjenikov in pešcev. * mesta so dajala manjše št. pešcev in sama skrbela za obrambo. * podložni kmetje so postali vojaki. Ferdinandov vojaški koncept: * redni vojaški davki tudi za plemstvo in duhovščino. * vsaka dežela zbere in skrbi za svojo vojsko. * organizacija trdnjavskega obrambnega sistema na Hrvaškem ozemlju in Slavoniji = Vojna krajina. Vojna krajina (16.st-1881) = posebna vojaškoobrambna pokrajina HM na meji s Turško državo. Leta 1568 razpade na Hrvaško (Karlovac) in Slavonsko Vojno krajino (Varaždin). Organizacijo in izvedbo VK prevzamejo slovenske dežele. Pritisk fevdalca na prebivalstvo: * izredni obrambni davki = kontribucije. * tlaka (gradnja obzidij). Kmetje se pred Turki zaščitijo sami s tabori = kmečke utrdbe. V 15.st. pustote napadajo uskoki(begunci pred Turki). Posledice za deželo: Turki uplenijo cerkve, otroke do 4 leta(moški za janičarje, ženske za harem sultana), opuščenih 22%kmetij, upade naravni◇posiljujejo ženske, Požigajo polja prirastek. Obramba:Mestna obzidja, grad, najhujše je kmetom..opozarjajo se kresovi zvonjenjem, streljanjem topov.Turški vpadi se končajo leta 1579-trdnjava Karlovac. Črna vojska - Oboroženi kmetje. Tabori-cerkve z obzidjem, pogosto uporabljali proti zemljiških gospodom.

FRONDE

WORMSKI KONKORDAT

Konkordat, ki sta ga sklenila papež Kalist II. in cesar Svetega rimskega cesarstva nemške narodnosti Henrik V. 23. septembra 1122 blizu Wormsa; hkrati je bil tudi prvi konkordat med Svetim sedežem in posvetnim vladarjem.

S tem sporazumom se je končala prva faza nasprotovanja med Svetim sedežem in Svetorimskim cesarstvom. Cesarju je bila priznana pravica, da imenuje škofe s posvetno avtoriteto (po kopju) na področju, kjer so delovali, ne pa s sveto avtoriteto (po prstanu in palici), ki je bila pridržana papežu.

Prvi lateranski koncil je leta 1123 potrdil ta konkordat.

PREDESTINACIJA DUPLEKS

GLAVNI VZROKI-RAZLOGI ZA GEOGRAFSKA ODKRITJA

Povpraševanje po svili, dišavah, začimbah, njihova zelo visoka cena, želja za zlatom, Dobava blaga prinaša ogromne dobičke. Turški napadi pretrgajo ustaljene trgovske poti – zaprejo pot na V; , zato trgovci potrebujejo nove poti proti vzhodu - Indiji. . Pomanjkanje dragih kovin: srebra in zlata v Evropi .

****KATERE IZNAJDBE NA PODR. ZNANOSTI IN TEHNIKE SO OMOGOČILE GEOG. ODKRITJA**

- Napredek geografskih znanosti (da je Zemlja okrogla,) boljše ladje (karavele- jadra, pluli proti vetru ,), kompas, sekstant, astrolab (za merjenje opoldanske višine sonca), z odkritji novih ozemelj se izpopolnjujejo zemljevide(Karta sveta – Ptolomej – antični geograf – izpopolnjena geografska karta (Toscanelli), mehanična& peščena ura, strelno orožje, puške, topovi - smodnik

**** POZITIVNE IN NEGATIVNE POSLEDICE GEOGRAFSKIH ODKRITIJ:**

Positivne: - izmenjava kulturnih rastlin in živali

- spoznavanje različnih kultur, načinov gospodarjenja in tehničnih pridobitev

Negativne: kruto ravnanje prišlekov z domačini, zasužnjevanje, prenašanje bolezni, vsiljevanje vere, običajev

****ZNAČILNOSTI HUMANISTIČNE MISELNOSTI**

- zanimanje (oz. navduševanje) za človeka, za naravo, za družbo, življenje, sloni na antiki

****GL. VZROKI ZA ZAČETEK REFORMACIJE**

- istočasno vladanje večih papežev v 14. st. (Rim - Avignon) - pretirano bogatenje Cerkve - simonija -=prodajanje cerkvenih služb - prodaja odpustkov - nemoralno življenje duhovščine (posamezni menihi in celo papeži)

****ZAHTEVE LUTRA**

- ukinitvev prodaje odpustkov - ukinitvev celibata - verniki naj berejo verska besedila v materinem jeziku - ukinitvev spovedi...

****NA KATERE TRI VEROIZPOVEDI SE DOKONČNO RAZDELI KRŠČANSKA CERKEV**

- katoliško - pravoslavno - protestantsko

AUGSBURŠKI VERSKI MIR

Z augsburškimi verskimi mirom se je končala Nemška kmečka vojna. Sprejet je bil leta 1555. načelo Augsburškega verskega miru je bilo: čigar dežela tega vera. Kdor se tega načela ni držal je bil izgnan iz dežele. Naslednje države so si izbrale vere: Češka – HUSITI, Anglija – ANGLIKANIZEM, Švica – KALVINIZEM, Nemčija – PROTESTANTIZEM, Francija – HUGENOTI.

25. septembra 1555 je bil namreč v tem mestu podpisan verski mir, ki je pomenil pravno priznanje protestantizma in njegovo enakopravnost s katolicizmom. Augsburški verski mir je pomenil zaključek nekega obdobja, ki se je formalno začelo jeseni 1517 s posegom Martina Lutra. Zaradi priklanja nemških knezov protestantizmu in hkratni spor s cesarskimi in katoliškimi Habsburžani, je grozilo, da bo nemško cesarstvo razpadlo. Pravzaprav se na državnem zboru v Augsburgu leta 1555 niso ukvarjali z verskimi vprašanji, cilj je bil preprečiti razpad države. Sporazum je zagotavljal versko svobodo in je določal, da cesar ali deželni knez ne smeta preganjati zemljiškega gospoda, ki se odloči za protestantsko veroizpoved in obratno. Vendar so bili podložniki izključeni iz odločanja, saj je sporazum določal, da se za svobodo veroizpovedi lahko odloča edino zemljiški gospod. Podložniki so bili prisiljeni sprejeti veroizpoved svojega zemljiškega gospoda ali se izseliti. Proti takšni rešitvi iz Augsburga je sicer nastopil papež Pavel IV. (1555–1559), nekdanji vplivni kardinal Carafa, ki je ob izvolitvi štel že 79 let. Vendar je lahko zgolj protestiral, kajti dejansko ni imel nobene moči, da bi zaustavil ta proces.

POVZETEK

Prehod iz fevdalizma v centralizem: Vzroki: razvoj blagovno denarnega gospodarstva- vladarji so podpirali gospodarski razvoj oz. mesta (bolj razvito gospodarstvo, večji so davki za državno blagajno). Centralizirane monarhije na zahodu se razvijajo z: novo državno upravo, kraljevim pravom (kralj piše zakone, zaščiti mir in varnost v državi).

Nastanek najemniške vojske, sestavljena iz pehote, opremljena z novim strelnim orožjem.

Državni stanovi (plemstvo, meščanstvo, duhovščina - V Franciji je kralj razpravljal z vsakim posebej, da je lažje cepil opozicijo).

V Španiji so se imenovali Cortes.

V Angliji pa Parlament, od L. II. Parlament je odobral stalne kraljeve davčne zahteve (v Angliji je parlament le 1/10 prebivalstva). Parlament – nova zamisel, da zastopa ljudstvo. Vsak stan si je prizadeval, da bi bile njegove obveznosti do države čim manjše, pravice pa čim večje.

Rimsko – nemško cesarstvo Ni centraliziranega država, po obsegu največja, toda brez politične moči. Vzroki: Nemško cesarstvo je brez gospodarskega in političnega središča, ki bi pokrajine povezal v celoto. Nemškega kralja so volili kolegij 7. volilnih knezov – bili so iz družine Luxemburžanov in Habsburžanov, do leta 1806. Nemška mesta: Hansa (najmočnejša J Nem. zveza), opredeljena je kot ekonomska in nekot politična skupnost – Lübeck, Hamburg, Brugge.

Italijanska mesta: Benetke(imele so prevlado v trgovini s levantom (blago iz bližnjega vzhoda – začimbe, dišave, svila)), Genova (trgovala z Anglijo), Milano, Firenze (središče bančnih dejavnosti).

Marco Polo – Beneški trgovec, potoval je na Kitajsko. Njegov opis sveta je natančno poročilo o Kitajski, Afganistanu, Preziji, Japonski, Maleziji, Indiji, Indoneziji.

Španska odkritja: Krištof Kolumb – 3.8.1492 in po 6ih dneh prispe v Srednjo Ameriko (San Salvador, Kuba, Haiti)

Amerigo Vespucci – opisal Ameriko, nova celina je po njem dobila ime. Balboa – 1513, prekoračil Panamsko ožino in odkril Tihi ocean. Ferdinand Magalan – 3 leta je potreboval, da mu je uspelo priti okoli sveta. Pizarro – uničil državo Inkov. Cortez – uničil državo Aztekov, Mehika

Portugalska odkritja: Henrik Pomorščak (1394 – 1460), raziskoval je obale Afrike. Bartolomej Diaz – 1488 prišel do rta Dobrega upanja. Vasco de Gama – 1498 je objadral Afriko in odkril dostop do Indije. Pristal je na Kalkuti. Kabral – šel je na zahod in prispel v Brazilijo, zato je bila tudi edina portugalska kolonija v Ameriki. Sporazum v Tordesillasu – 1494: Papež Aleksander II. je rešil spor med Španci in Portugalci. Določil je monopolni položaj obeh držav – interesni območji. Zahodno od 46 poldnevnikar so dobili Španci, vzhodno pa Portugalci. Borza v Antwerpnu – ustanovljena 1531 – kupčije se sklepajo na osnovi vzorcev – po vnaprej določenih cenah.

Posledice Evropskih posegov v čezmorske dežele:

Politične: Španska Amerika je bila v začetku osvajanj kot kolonija. Upravo so dobili v roke guvernerji za posamezne pokrajine. Leta 1535 so Španci ozemlje razdelili na podkraljestvo Nova Španija in podkraljestvo Peru.

Gospodarske spremembe: poljedelstvo – plantažno gospodarstvo z monokulturami ;živinoreja – nastanejo farme, nove živalske vrste; rudarstvo – razglasili monopol za rudnike soli in živega srebra; uvedli novosti – metodo odkrivanja zlata z izpiranjem peska, železno orodje, postopek amalgiranja živega srebra; obrt – tekstilna in lončarska obrt.

Evropejci prinesejo v Ameriko: Žito (ječmen, pšenica), riž, sladkorni trst, vinsko trto, kavo, miši, podgane, konje, osle, kokoši, jabolka, hruške, breskve, pomaranče, limone, vrtnice, lilije, železo, steklo, smodnik, nalezljive bolezni, denarništvo. Dolgoročno je gospodarstvo, zlasti kmetijstvo in obrtna dejavnost, nazadovalo. Večina prebivalstva je bila odvisna od trgovine.

Evropejci dobijo iz Amerike: Koruzo, krompir, paradižnik, papriko, bombaž, tobak, kinin (zdravilo proti malariji), purane, lame (volna), kavčuk, orhideje.

Humanizem kot znanstveno gibanje: Razvoj znanosti – astronomija. Znanstveniki: Nikolaj Kopernik (1473-1543) – »Heliocentrični sistem« (sonce je središče vesolja, zemlja kroži okoli sonca). Johannes Kepler (1571-1630) – podpiral Kopernikov nauk in ugotovil, da se planeti gibljejo okrog sonca v obliki elipse. Galileo Galilei (1564-1642) – izumil je teleskop in z njim potrdil heliocentrični sistem. Svoje nauke je preklical in pri sebi ponavljal: »In vendar se Zemlja vrti« (Erruri si muove). Giordano Bruno (1548-1600) – pristaš Kopernikovih idej. Ker se jim ni odrekel, je bil sežgan na grmadi

Nove socialne in politične teorije v humanizmu:

Thomas More (1478-1535): Hoče družbeno enakopravnost, državo, kjer ni privatne lastnine. Nicolo Machiavelli (1469-1527) – vladar se lahko poslužuje vsake metode, da obdrži oblast (hinavstvo, manipuliranje...). Lorenzo Valla – delo: »Kritika virov«, tu je razkrinkal Konstantinovo darilnico kot ponaredek in ustvaril dvom o pravičnem obstoju cerkvene

države. Baldassare Castiglione (1478-1529) – delo: »Dvorjan«, tu se je lotil opisa idealnega posameznika, ki je uglajen, moralen, etičen. Razvoj umetnosti v renesansi: Likovna umetnost: Leonardo da Vinci Michelangelo Buonarroti – delal za družino Medici, ter za papeže v Rimu, poslikal je strop Sikstinske kapele v Vatikanu, Reformacije v Cerkcii: Anglež John Wycklif. Zahteval je odcep angleške Cerkve od papeža. Čeh Jan Hus (1370-1415) – zahteval je reformo cerkve, zaplenbo cerkvenih posesti, bogoslužje v češkem jeziku.

Nastop Martina Lutra Najbolj ga je razburila prodaja odpustkov, zato je nabil na vrata Wittemberške cerkve 95 tez. Papež je z bulo zagrozil, da ga bo izbočil. Luter bulo zažge, zato ga papež izobči. Iz Lutrovega nauka se je razvila nova organizacija. Zahteval je obnovo krščanstva, kakor ga uči evangelij (edina podlaga vere). Luter se je umaknil na Saški–prevedel je Biblijo v nemščino.

Smeri reformacije: Luteranstvo, Kalvinizem – meščanska smer, Kmečko plebejska – kmetje hočejo edinstvo, enakopravnost že na tem svetu.

Vladarska smer – Henrik VIII. Odcepil angleško cerkev od Rima – anglikanska cerkev.

Protireformacija 16. stol. in začetek 17. stoletju. Gibanje katoliške cerkve proti reformaciji in težnja po odpravi lastne notranje krize. Ukrepi Cerkve: koncil v Tridentu – S Italija (1545-1563). Zavzemal se je za notranjo preureditev, utrditi cerkveno disciplino, odpraviti največje napake, pridobiti si vladarjevo podporo. Jezuiti prevzamejo vzgojo. Papež Gregor VII. izvede reformo koledarja.

Verske vojne:

Francija: vojna med katoliki in hugenoti na šentjernejsko noč 1572! Pobitih je bilo 6000 hugenotov. Boji so se končali z nantskim ediktom! 1598 so hugenoti dobili versko svobodo.

30letna vojna v Nemčiji (1618-1648). Konča se z Vestfalskim mirom – razcepljenost Nemčije.

Vstaja na Češkem – Praška defenestacija – konča se tako, da Češka izgubi samostojnost in postane Habsburška dedna dežela.

Nemška kmečka vojna (1524-1525) Dvanajstih členih;

Vseslovenski kmečki upor leta 1515 in slovensko – hrvaški upor leta 1573).

ANGLIJA – dve stranki v parlamentu:

- VIGI (whigi) – predstavniki buržoazije in novega plemstva, ki se potegujejo za podreditev kralja parlamentu, zastopali pa so tudi gospodarske interese in versko svobodo;
- TORIJCI – konservativci, predstavniki visokega plemstva, ki želijo okrepiti kraljevo oblast. Bili so vezani na anglikansko cerkev in podeželje.